

ABI+A/PS10/2019

1r Curs d'Artesans de la Pedra Seca

Andorra juny i octubre del 2019

Organitza:

Govern d'Andorra: Ministeri de Cultura, Joventut i Esports, Ministeri Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat i Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior
Cal Pal / Maria Reig
Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Andorra
Col·legi Oficial d'Enginyers d'Andorra
Col·legi Oficial de Geòlegs d'Andorra
Associació de Contractistes d'obres d'Andorra
Institut d'Estudis Andorrans / CENMA
Comissió andorrana de l'ICOMOS

Patrocina:

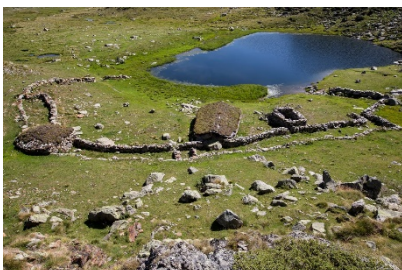
Govern d'Andorra
Ministeri de Cultura, Joventut i Esports

Col·labora:

Comú d'Ordino

El Cours:

Es tracta d'un curs dedicat a la construcció amb pedra seca, tant dedicada a obra nova com a la restauració d'estructures històriques fetes amb aquesta tècnica. També analitzarem sobre el terreny, diverses construccions existents al nostre entorn (murs, cabanes, feixes...), tant des de la seva vessant constructiva com cultural i de relació amb l'entorn. També explicarem les iniciatives que s'estan portant

a terme en la recuperació i difusió del coneixement per part d'entitats del nostre territori. Sobretot es tracta d'un curs pràctic que ajudi als professionals a poder fer murs, feixes, camins, aixoplucs i cabanes de pedra seca, així com algunes de les perspectives sobre projectes en cartera.

El curs vol tenir continuïtat en el temps i aquesta primera edició la considerem experimental i podria equivaldre al nivell 1 del sistema francès d'educació d'artesans de la pedra seca. La complementació posterior amb petits cursos d'una o dues jornades donarà la titulació d'un segon grau.

Objectius del Programa Primera pedra relacionats amb el curs:

- Crear eines de formació en el *savoir faire* de la pedra seca, que permeti dotar a qualsevol professional, ser coneixedor d'aquestes tècniques constructives, per a qualsevol intervenció pública o privada en el territori, que puguin actuar amb les garanties i els criteris adequats.
- Difondre els valors de la UNESCO sobre l'arquitectura i del paisatge de la pedra seca, amb el convenciment de que aquesta difusió és imprescindible per a la conscienciació i per a l'adequada conservació d'aquest patrimoni. En definitiva situar entre les prioritats de la nostra comunitat aquest Patrimoni Mundial i fer-lo estimar.

Finalitat del curs

La nostra proposta va encaminada a la creació de "valor" dins la carrera de constructor, especialment en allò que podem anomenar "artesà constructor de la pedra seca". També dona idees, d'artesanía local de la pedra seca, als creadors de projectes de conservació, restauració i posta en valor d'estructures patrimonials, i creadors de nous projectes d'arquitectura i paisatge que vulguin conèixer les possibilitats enormes de les tècniques de la pedra seca.

El primer curs ha de ser de conformació per poder integrar alguns artesans d'Andorra a cursos posteriors. El primer curs es faria en dos mòduls diferents, un a la primavera-estiu i l'altre a la tardor. Durant l'any 2020 aquests dos mòduls es complementaran amb d'altres.

L'ús de les tècniques de la pedra seca, no són globals. Hi ha nombroses variants territorials. Durant el primer curs es definiran els trets generals de la tècnica local.

Objectius Generals del 1r Cours

- Conèixer la història de l'arquitectura de la pedra seca
- Conèixer les normes bàsiques i els principis de la construcció en pedra seca.
- Entendre la morfologia i la composició de les pedres per seleccionar i utilitzar-les de forma més favorable en la construcció.
- Analitzar els elements constructius amb pedra seca del nostre entorn i conèixer les diverses activitats que es promouen en el nostre territori, a través de les diverses entitats relacionades amb la pedra seca.
- Construir part de murs i d'una cabana, volta o falsa cúpula inclosa

Funcionament del curs:

El primer mòdul es tracta d'organitzar un curs d'introducció a la construcció de murs de contenció,

tanques, estudis a fons sobre tècniques particulars, així com mòduls específics (càlcul d'una estimació, realització de pressupostos, obtenció de la matèria primera...). Segons els mòduls, aquests cursos estan destinats a un públic compost sobretot per professionals de la construcció (maçons, margers, empreses de creació i manteniment de parcs i jardins, agents de manteniment de col·lectivitats, agricultors, pastors, arquitectes, paisatgistes, guies de muntanya ...). El

curs també pot interessar a guies de muntanya, patrimonialistes i medioambientalistes.

Els alumnes han de ser conscients de la salvaguarda del patrimoni i dels mitjans que això requereix.

Per dur a terme aquestes accions, i a part de l'ús d'espais teòrics, com és Cal Pal, l'organització selecciona llocs "testimonis", és a dir llocs on es poden utilitzar estructures de pedra seca, ben desenvolupats i utilitzats com a exemples, on les comunitats locals volen desenvolupar projectes de revalorització d'aquesta herència patrimonial. A més de ser visible, també han de ser llocs públics, llocs de vida i intercanvis entre residents i visitants.

Titulació

És objectiu de la creació d'aquesta formació de que per reglament, totes les restauracions de d'arquitectures fetes en tècnica de pedra seca, s'hagin de fer amb artesans titulats o amb experiència contrastada.

Un altre objectiu desitjable, seria de que a mig termini fos el Ministeri responsable de l'ensenyament qui es dediqui a crear els cursos i a donar les titulacions. En aquest context, el Departament de Patrimoni Cultural i les associacions, així com altres centres de formació ajuden a l'organització dels cursos, i proporcionen als alumnes amb formació qualificada, mòduls tècnics específics (equips de construcció, bastides ...) i en general podrien participar en la logística de l'organització dels cursos.

Si el Ministeri d'Educació s'implica amb els cursos, recomanaríem que es donessin, almenys dues titulacions diferents:

Un primer títol o nivell 1, d'ARTESÀ ESPECIALISTA EN PEDRA SECA o si preferim "T treballador professional en pedra seca" (model francès).

Un nivell 2 de TÈCNIC SUPERIOR EN PROJECTES DE PEDRA SECA, o si preferim "Company professional en pedra seca ", per aquells que no treballen directament la pedra seca, però que la fomenten o creen dissenys per a noves construccions o es dediquen a projectes de restauració.

On fer les pràctiques del curs?

1- Murs i feixes: Camí ral d'Ordino al Serrat // Zona ARANS.

2- Cabana amb falsa cúpula: el Comú d'Ordino, assignarà un espai al Castellar o a Encodina.

EL TEMPO DEL CURS

Mòdul 1/Primavera: Construir murs i marges

Calendari:

- 1a jornada: DIVENDRES 31/05/2019 – 09H00 A 18H00
- 2a jornada: DIVENDRES 07/06/2019 – 09H00 A 13H00 + opció tarda
- 3a jornada: DIVENDRES 14/06/2019 – 09H00 A 13H00 + opció tarda
- 4a jornada: DIVENDRES 21/06 /2019 – 09H00 A 13H00

1a JORNADA

09:30h-10:00h: Presentacions oficials de benvinguda, Maria Reig.

10:00h-11:00h: Presentació del Programa PRIMERA PEDRA. Xavier Llovera

11:00-11:30: parada cafè

11:30h-13:00h: El món de la pedra seca i la gestió del paisatge. Iniciatives i sensibilització de la pedra seca. Els models d'intervenció patrimonial: des de la reserva arqueològica a la interpretació excessiva. El canvi o continuïtat de la funcionalitat de les estructures. La declaració de la tècnica de la pedra seca com a Patrimoni Mundial de la UNESCO. Joan Reguant

13:30h-15:00h: L'inventari i la protecció de l'arquitectura de la pedra seca. Eines bàsiques de catalogació i de descoberta. Es demana que tothom porti un telèfon electrònic o instal·laran l'aplicació PRIMERA PEDRA. David Mas

15:30h-16:30h: La pedra seca una tècnica constructiva sostenible i ecològica. Unes construccions en harmonia amb la natura. Marc Mussoll i Ramon Copons

16:30h- 17:30h: Cafè

17:30h-18:00h- Replanteig de les pràctiques dels dos dies següents per a la reconstrucció d'un mur de pedra seca. Sistema constructiu, detalls i tècnica. Arrencada, construcció i coronament. Elements singulars i exemples arquitectònics. Roger Solé.

2a JORNADA

09:00h -13:00h: Pràctica constructiva 1: "Un mur de propietat per restaurar": Introducció a la tècnica constructiva de la Pedra Seca i l'organització de l'obra. Roger Solé

13:30h – 15:00h: Dinar

18:30h – 20:00h: Xerrada teòrica a Cal Pal (NO obligatòria): Tipologies constructives, eines de disseny i catalogació d'elements singulars. La pedra seca a Andorra. Que és autèntic i que no ho és? David Mas

3a JORNADA

09.00h a 13.00h: Pràctica constructiva, reconstrucció del mur. Anàlisi i manteniment del mur. Altres elements...El sistema constructiu de la pedra seca. Aplicar metodologies correctes de treball. Iniciar un mur de pedra seca. Llei de la trava. Coronaments i elements singulars. Familiaritzar-se amb les eines i els mecanismes per a una bona feina. Recuperació del patrimoni cultural i natural dels nostres paisatges.

Total hores de pràctica 1/mur de propietat: 8 hores

Definició de la pràctica: Reconstrucció d'un marge (sanejament de murs per reparar, planteig dels gruixos, criteris a seguir per pujar paret) i consolidació. Estudi i anàlisi de diferents elements de pedra seca (margeres, partions, cabanes, pous de calç i forns de calç).

4a JORNADA

09:30h -13:00h: Pràctica constructiva “Una feixa per restaurar”: Introducció a la tècnica constructiva de la Pedra Seca.

13:30h – 15:00h: Dinar / fi del mòdul 1

Mòdul 2/tardor: Construir una cabana de falsa cúpula i una volta de mig punt

Dilluns

10:00-11:30: L'organització de la gestió del patrimoni de la pedra seca a França. Cathie O'Neil

11:30-13:00: El model associatiu de la pedra seca a Catalunya. Tito Rebés

13:30-15:00: Dinar

15:30h–17:00h: Valoracions sobre el mòdul 1 i presentació del Mòdul 2

17:00h – 18:00h: Presentació de la pràctica dedicada a la construcció d'una cabana de pastor, un arc i una volta de mig punt. Organització de l'equip i logística. Roger Solé

Dimarts

09:00- Trobada a Cal Pal i creació dels equips // Trasllat al Castellar (El Serrat)

09:30h – 13:00h: Pràctica constructiva d'una cabana de pastor. Anàlisi de la problemàtica constructiva, els murs circulars i les falses cúpules.....el seu manteniment, obertures i tancaments..... Altres elements....El sistema constructiu. Aplicació de les metodologies correctes de treball. Familiaritzar-se amb les eines i els mecanismes per a una bona feina. (Roger Soler)

13:30h – 15:00h: Dinar

15.30h – 18:00h: Seguiment de la pràctica: plantejar el terreny i implantar el volum arquitectònic, preparar el material i organització de l'equip. (Roger Soler)

Dimecres, dijous i divendres

09:00h – 13:00h: Seguiment de la pràctica

13:30h – 15:00h: Dinar

15.30h – 18:00h: Seguiment de la pràctica i valoració de la jornada de treball

CONSELLS PELS PARTICIPANTS:

- 1- El 1r curs d'artesans en pedra seca, és gratuït per a tothom. Demanem però mantenir una actitud col·laborativa i participativa amb els professors i companys de curs. Compartir coneixements, esmorzar o beguda ajuda a que el curs sigui més col·laboratiu i divertit.
- 2- Roba: vestiu còmodes. Porteu roba flexible i sabates de treball, amb un cert nivell de seguretat. Els mòduls es fan en primavera i tardor i podem tenir un escenari plujós i ventós. Porteu roba per protegir-vos.
- 3- Pel mòdul primer dia del mòdul 1 i per tot el mòdul de tardor us facilitarem el dinar. Porteu-vos galetes, fruita seca i begudes refrescants.
- 4- Pel que fa a les eines us demanem que porteu guants de treball. La resta ho portarà l'organització.

